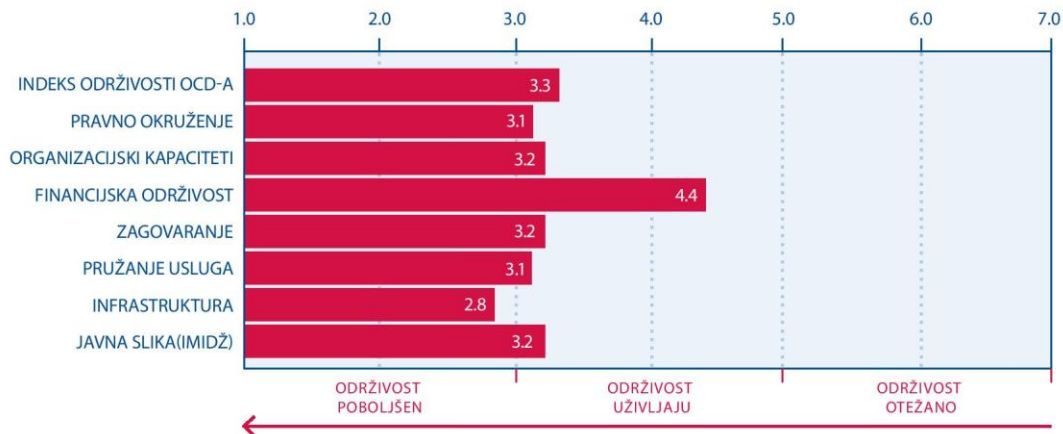

2017 INDEKS ODRŽIVOSTI OCD-A: 3.3

Hrvatska politička scena bila je nešto stabilnija 2017. nego 2016. godine. Šest mjeseci nakon što je uvjerljivo pobijedio na izborima i glatko formirao Vladu, HDZ-ov premijer iz nje je, potpuno netipično za tako ranu fazu vladavine, izbacio Most i u jednom od najvećih obrata u povijesti hrvatskog višestranačja uveo u vladajuću koaliciju lijevo-liberalni HNS (Hrvatska narodna stranka). O doživljaju javnosti prema vladajućim političkim strukturama možda najbolje govori činjenica da je pet mjeseci zaredom najpopularniji političar bio "nitko".

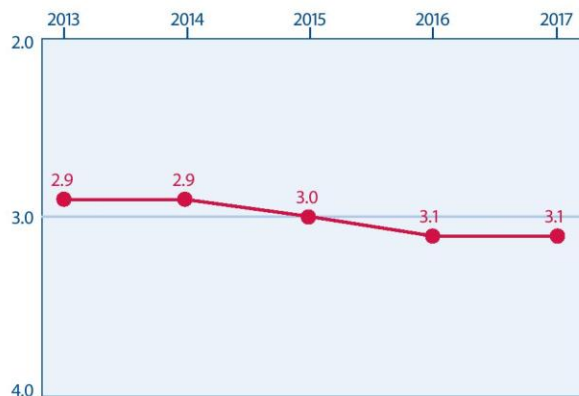
Vlada se i dalje teško nosi s izazovima krize, visokom stopom nezaposlenosti i nepovoljnim demografskim promjenama. Bijeg radno aktivnog stanovništva, posebno mladih i obitelji s djecom, dovodi u pitanje gospodarski razvoj te održivost mirovinskog i zdravstvenog sustava.

Hrvatska je u 2017. napravila značajan korak na putu ulaska u Schengen dobivanjem pristupa Schengenskom informacijskom sustavu, a iako je tzv. "balkanska ruta" zatvorena još 2016. problemi s izbjeglicama nastavljeni su i u 2017. u kojoj su nevladine udruge često prozivale hrvatsku policiju zbog nasilnog ponašanja prema migrantima na granici.

Održivost OCD-ova u 2017. godini nije se promijenila, iako su zabilježeni neki napreci u organizacijskim kapacitetima i financijskoj održivosti. Stabilnija politička scena omogućila je državnim tijelima raspisivanje više natječaja na lokalnoj i nacionalnoj razini, kao i iz sredstava EU fondova. Osim toga, nakon značajnog smanjenja sredstava Nacionalne zaklade za razvoj civilnog društva (NZRCD) u 2016. godini, u 2017. godini dio proračuna NZRCD-a djelomično je vraćen što je utjecalo na poboljšanje financijske situacije, stabilnost kadrova i djelovanje mnogih OCD-ova.

Prema Registru udruga, krajem 2017. godine registrirane su bile 52 232 udruge, 231 zaklada i 10 fondova u Hrvatskoj, što predstavlja vrlo malu promjenu tijekom protekle godine. Na dan 31. prosinca 2017. godine zabilježeno je 36 045 udruga registriranih pri Ministarstvu financija, što je ujedno i uvjet za pristup državnim sredstvima na lokalnoj ili nacionalnoj razini. Od toga je 34 129 dostavilo financijske izvještaje Ministarstvu financija tijekom godine.

PRAVNO OKRUŽENJE: 3.1

PRAVNO OKRUŽENJE U HRVATSKOJ

Zakonska regulativa OCD-a nije se značajno promijenila u 2017. godini.

Poteškoće u primjeni novog Zakona o udrugama donesenog u listopadu 2014. godine, nastavile su se i u 2017. godini kroz kašnjenja u usklađivanju statuta. Nadležni uredi državne i gradske uprave imali su obvezu postupati po podnesenim zahtjevima, međutim zbog podkapacitiranosti kadrova u ovim uredima, proces usklađivanja statuta se prolongirao. Neke udruge ističu kako su statut dobile gotovo nakon dvije i pol godine od podnesenog zahtjeva za usklađivanje statuta. Čekanje rješenja o usklađenosti statuta izazvalo je problem nekim

udrugama u prijavi na natječaje, pa su prijave nekih udruga na pozive za dodjelu financijskih sredstava odbijene zbog nevažećih statuta. Udruge su se žalile na takva rješenja i upozoravale da su svoju obvezu podnošenja zahtjeva ispunile, ali da čekaju rješenja nadležnih državnih ureda. Ured za udruge Vlade Republike Hrvatske poslao je uputu i preporuke davateljima financijskih sredstava OCD-ima, da uvažavaju kašnjenja u procesu usklađivanja statuta, nakon čega je pokazano razumijevanje kroz naknadno revidiranje kriterija natječaja.

Postupak registracije OCD-ova nije se promijenio u 2017. godini. OCD-i se mogu lako registrirati i djelovati. Postupak registracije zaklada birokratski je nešto složeniji i može potrajati i do nekoliko mjeseci. Zakon jasno definira pravila unutarnjeg upravljanja, opseg dopuštenih aktivnosti, zahtjeve za financijskim izvještavanjem i postupak prestanka djelovanja udruga. OCD-i i njihovi predstavnici mogu slobodno djelovati unutar zakona, ali zakonodavni okvir i administrativne obveze koje on nameće smatraju prenormiranim. OCD-i su dužni pripremati godišnja izvješća o radu kao i financijski plan poslovanja za narednu godinu. Malim OCD-ima koji se oslanjaju na volontere i nemaju zaposleni kadar teško je ispuniti sve administrativne zahtjeve na što gledaju kao iskaz nepovjerenja države u civilni sektor. OCD-i su zaštićeni od mogućnosti da ih država zatvori zbog političkih ili proizvoljnih razloga.

OCD-i smatraju da je zakonodavni okvir prenormiran. Primjerice, Zakon strogo regulira pitanja unutarnjeg upravljanja kao i sastav i uloge upravljačkih tijela te Skupštine udruge kao i postupak donošenja odluka. U 2015. godini udruge su podnijele Ustavnom sudu Zahtjev za ocjenu ustavnosti Zakona o udrugama zbog mogućeg narušavanja slobode udruživanja s obzirom na opsežne administrativne zahtjeve koje Zakon nameće. U 2017. godini Ustavni sud nije donio odluku o ovom predmetu.

OCD-i se mogu baviti javnim pitanjima i slobodni su izraziti kritički stav, iako su u 2017. godini zabilježeni slučajevi kritiziranja određenih OCD-a od pojedinih saborskih zastupnika. Kritika je uglavnom bila usmjerena OCD-ima čije je djelovanje vrijednosno bilo suprotno od stavova vladajuće političke strukture. U 2017. godini na meti kritika našle su se organizacije uključene u rasprave o Obiteljskom zakonu, Zakonu o istospolnim zajednicama, Kurikularnoj reformi, uvođenju Građanskog odgoja u škole te Zakona o pobačaju. OCD-i su oprezni pri izražavanju određenih stajališta, budući da se uglavnom oslanjaju na državna sredstva.

Javlja se problemi u provedbi koji proizlaze iz neusklađenosti s propisima iz drugih sektora, posebno u području računovodstva i financija. Primjerice, Zakon o udrugama omogućuje OCD-ima obavljanje gospodarske djelatnosti, ali pod uvjetom da gospodarsku djelatnost ne smiju obavljati radi stjecanja dobiti za svoje članove ili treće osobe, što je u suprotnosti s drugim zakonima, kao što je Zakon o trgovini i Zakon o porezu na dohodak. Spomenuto dovodi do situacija u kojima Porezna uprava naplaćuje poreze na gospodarsku aktivnost organizacija civilnog društva, tvrdeći da ne oporezujući ove dobitke daju organizacijama civilnog društva nepoštenu konkurentsku prednost. Kao rezultat svega, OCD-i ističu kako im nije jasno koje gospodarske djelatnosti smiju obavljati te strahuju od plaćanja poreze na obavljene gospodarskih aktivnosti zbog čega se velika većina ne želi upuštati u to.

Svi prihodi OCD-a, uključujući i one od obavljanja gospodarskih djelatnosti, izuzeti su od oporezivanja prema Zakonu o financijskom poslovanju i računovodstvu neprofitnih organizacija. Osim toga, humanitarne organizacije oslobođene su plaćanja PDV-a za kupnje izvršene u humanitarne svrhe te su sve organizacije civilnog društva, neovisno o području djelovanja izuzete od plaćanja PDV-a prilikom korištenja prihoda iz EU izvora. Individualni i korporativni poreznici imaju pravo na odbitak poreza do 2 % u slučajevima davanja u općekorisne svrhe ovlaštenim OCD-ima. Građani kao ni privatni sektor nisu dovoljno upoznati s poreznim olakšicama.

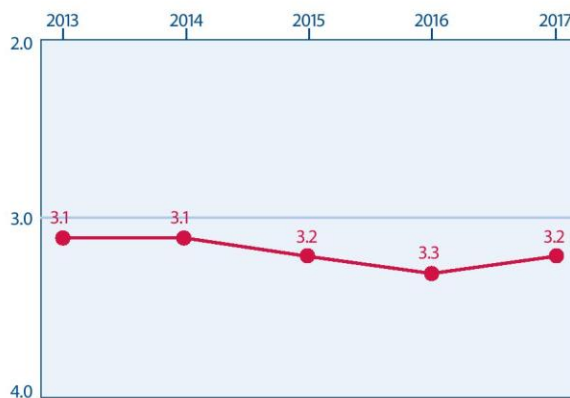
Lokalni odvjetnici bave se drugim granama prava, dok zakonodavna regulativa djelovanja OCD-ova uglavnom nije područje njihova interesa. Kvalitetno pravno savjetovanje dostupno je gotovo isključivo kroz druge OCD-e koji imaju zaposlen pravni kadar i to uglavnom u većim sredinama, za što je primjer organizacija Hrvatski pravni centar.

ORGANIZACIJSKI KAPACITETI: 3.2

Organizacijski kapaciteti OCD-ova u 2017. godini su poboljšani. U 2016. godini OCD-i su bili prisiljeni otpuštati kadrove slijedom drastičnog rezanja sredstava NZRCD-a. U 2017. godini sredstva NZRCD-a djelomično su vraćena što se odrazilo i na zapošljavanje kadrova u OCD-ima.

OCD-i u Hrvatskoj u 2017. godini još uvijek ne raspolažu s dovoljno kapaciteta za aktivnu izgradnju tijela podrške među građanima koja bi poticala njihove inicijative, zbog općenite podkapacitiranosti kadrova i sve većih administrativnih zahtjeva. Pojedine inicijative, poput primjerice onih usmjerenih pomoći izbjeglicama, doživjele su snažnu podršku javnosti, ali OCD-i osim svog angažmana u poticanju istih, zaslugu vide i u društvenim i političkim prilikama. Tako je primjerice udruga "RODA – Roditelji u akciji" organizirala vrlo uspješnu inicijativu prikupljanja dječjih nosilica za izbjeglice na području Hrvatske. Inicijativi se odazvalo mnogo građana, ali iz udruge RODA ističu da je politički i društveni trenutak aktualnosti izbjegličke krize imao važnu ulogu u odazivu javnosti.

OCD-i u Hrvatskoj imaju obvezu donošenja strateških dokumenata, ali često nisu svjesni važnosti pridržavanja ovih dokumenata u svom djelovanju. Ozbiljno strateško planiranje uglavnom provode OCD-i koji imaju veće organizacijske i financijske kapacitete te raznovrsne izvore financiranja.

ORGANIZACIJSKI KAPACITETI U HRVATSKOJ

Manje, lokalne organizacije uglavnom formalno provode strateško planiranje, ali vrlo često mijenjaju aktivnosti i djelatnosti u zajednici bez da takve promjene prate njihove strateške dokumente. Pojedini OCD-i u svojim statutima spominju područja kojima se nikad nisu bavili zbog neizvjesnih financijskih prilika, ostavljajući si tako prostor za prijavu na buduće natječaje iz različitih područja, koja primarno nisu područja njihova djelovanja. Mjerenje utjecaja provodi vrlo malo OCD-a u svojem strateškom planiranju i ta je razina tek u začecima.

U unutarnjem upravljanju OCD-a u 2017. godini nisu se dogodili značajniji pomaci. Veće organizacije koje imaju domaće i inozemne izvore financiranja, imaju strukturirano unutarnje upravljanje dok je za ostale OCD-e to rijedak slučaj.

Trend stalne borbe za očuvanje radnih mjesta nastavio se i u 2017. godini, međutim, situacija je ipak bila povoljnija nego u 2016. godini. Civilni sektor nudi nesigurne uvjete zaposlenja zbog čega je i teško osigurati stalno osoblje. Civilno društvo pokazalo se kao poželjan poslodavac u vremenu ekonomske krize, kada su osobe tražile privremeno zapošljavanje do pronalaska stabilnijeg posla. Pokazuje se značajna razlika između osoba koje su iz volonterskog angažmana prešle u profesionalno zaposleni kadar OCD-a i osoba koje su preko raspisanih natječaja zaposlene, bez prethodne suradnje i kontakta s organizacijom. Volonteri koji prelaze u profesionalno zaposleno osoblje duže ostaju u organizacijama od osoba zaposlenih putem natječaja, iz razloga što se poistovjećuju s misijom i vizijom organizacije. Većina OCD-a još uvijek si ne može priuštiti konzultante ili tehničku pomoć za strateška planiranja i slične poslove.

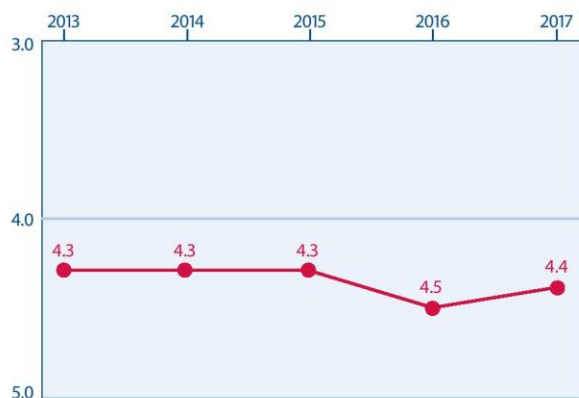
OCD-i s većim organizacijskim i financijskim kapacitetima dobro se nose s profesionalnim zahtjevima koji se stavljaju pred njih. Raspon znanja i vještina koje zahtijeva rad u OCD-ima vrlo je širok i uključuje znanja iz područja prava, ekonomije, knjigovodstva, projektnog menadžmenta, volonterskog menadžmenta, odnosa s javnošću, stručnih znanja u području djelatnosti OCD-a i slično, dok s druge strane za kadrove OCD-ova ne postoji formalan sustav obrazovanja. Kadrovi OCD-ova razvijaju svoje kompetencije kroz sam rad i projekte no sustavan je problem da malo fakulteta obrazuje kadar i razvija orijentaciju prema radu u civilnom sektoru.

Prema Izvešću o obavljenim uslugama ili aktivnostima organizatora volontiranja, dostupnom na stranicama Ministarstva za demografiju, obitelj, mlade i socijalnu politiku, u 2016. godini u Hrvatskoj je smanjen broj zaprimljenih izvješća o organiziranom volontiranju za 12 % što je rezultiralo i smanjenim brojem prijavljenih volontera za 7 % u odnosu na 2015. godinu, dok se broj volonterskih sati povećao za 13 % u odnosu na 2015. godinu. U 2016. godini bilo je 48 731 volontera te je zabilježeno ukupno oko 3,3 milijuna volonterskih sati u vrijednosti 12,7 milijuna HRK (1,9 miliona \$). Prema "World Giving Index" 12 % ispitanika u Hrvatskoj prijavilo je sudjelovanje u dobrovoljnim akcijama tijekom izvještajnog razdoblja za 2016. godinu, dok je taj postotak građana godinu prije iznosio 10 %.

Zabilježeno je nekoliko značajnijih volonterskih inicijativa. Volonterski centar Zagreb već godinama organizira i dodjeljuje nagradu Volonterski Oskar najistaknutijim volonterima Grada Zagreba. Udruge širom Hrvatske otvorile su svoja vrata zainteresiranim građanima kroz 440 različitih događanja tijekom trodnevne manifestacije Dani otvorenih vrata udruga 2017. Aktivnosti udruga u sklopu Dana otvorenih vrata mogle su se pratiti putem mobilne aplikacije UdrugInfo.

OCD-i sve više koriste ICT tehnologiju, IT menadžment, društvene mreže, kolaborativne platforme te web portale. Smanjuje se razlika između malih i velikih OCD-ova u pogledu korištenja ICT tehnologije, no manji OCD-i iz ruralnih područja još uvijek nemaju znanja i kapacitete za ići u korak s novim tehnologijama.

FINANCIJSKA ODRŽIVOST: 4.4

FINANCIJSKA ODRŽIVOST U HRVATSKOJ

Financijska održivost OCD-ova poboljšana je 2017. godine. Veća politička stabilnost dopustila je državnim tijelima da izdaju više natječaja financiranih lokalnim, nacionalnim i EU sredstvima. Također, nakon drastičnih rezova iz 2016. godine, djelomično su vraćena sredstva NZRCD-u čime je omogućena podrška većem broju OCD-a kroz godinu.

Općenito, organizacije civilnog društva prvenstveno se oslanjaju na podršku volontera i pojedinaca u lokalnim zajednicama u kojima djeluju. Pogotovo su manji OCD-i uglavnom financirani iz lokalnih izvora. Jedinice lokalne samouprave sa svojim ograničenim proračunima

pokušavaju pružiti financijsku potporu što većem broju lokalnih OCD-ova, ali ta sredstva nisu dovoljna za konkretnije aktivnosti. Veći OCD-i imaju raznovrsnije izvore financiranja, uključujući inozemna sredstva, EU sredstva te državna sredstva.

Prema posljednjem Izvješću o financiranju projekata i programa iz javnih fondova u 2015. godini za programe i projekte organizacija civilnoga društva ukupno je iz svih javnih izvora na nacionalnoj i lokalnim razinama dodijeljeno 1.67 milijuna kuna. Prema podacima iz spomenutog Izvještaja, do kraja 2015. godine 15.767 udruga (30 % ukupno registriranih udruga) uskladilo je svoje statute zbog mogućnosti prijave na natječaje i javne pozive za financiranje projekata i programa udruga iz javnih izvora.

Nekoliko ministarstava, uključujući Ministarstvo za demografiju, obitelj, mlade i socijalnu politiku, Ministarstvo znanosti, obrazovanja i sporta te Ministarstvo kulture, nudi financijska sredstva OCD-ima preko natječaja za dostavu projektnih prijedloga. Razvijeniji OCD-i, smješteni uglavnom u velikim gradovima, primaju većinu sredstava raspodijeljenih od tijela državne uprave, budući da manje organizacije ne mogu zadovoljiti značajne administrativne zahtjeve sustava.

NZRCD je javna zaklada koja prima sredstva iz državnog proračuna, iz dijela prihoda od igara na sreću, a fokusirana je na promociju i razvoj civilnog društva u Hrvatskoj. U 2016., udio dobitaka od igara na sreću koji NZRCD prima drastično je smanjen s 14,21 % na 6,88 %. Uredbom iz 2017. godinu, Nacionalnoj zakladi za razvoj civilnog društva vraćen je dio sredstava na 11,18% svih dobitaka od igara na sreću što je donekle saniralo razorne posljedice drastičnog rezanja sredstava u prethodnoj godini.

OCD-i i u 2017. godini nastavljaju koristiti sredstva iz EU, inozemnih zaklada, veleposlanstava i drugih međunarodnih organizacija. Sve više OCD-a prijavljuje projekte i programe financirane iz Europskog socijalnog fonda (ESF). U 2017. godini EU fondovi bili su dostupni za različite programe, uključujući inicijative usmjerene na zapošljavanje, socijalnu uključenost, obrazovanje, upravljanje volonterima i deinstitutionalizaciju djece, mladih i osoba s teškoćama u razvoju. Općenito, dosadašnja podkapacitiranost javnih tijela za provedbu programa EU pokazala se u kašnjenju ili neraspisivanju natječaja ili pak usporenoj administraciji. Osim toga, podkapacitiranost javnih tijela pokazuje se i u

nedostatku evaluacije programa financiranja. S druge strane, birokratski tereti provedbe EU programa i projekata stvaraju sve veći pritisak na svakodnevni rad organizacija.

Nekoliko je manjih ulaganja u razvoj lokalne filantropije u Hrvatskoj. Razvoj filantropije ograničen je niskim životnim standardom, kolektivnom svijesti javnosti koja je mišljenja da je potrebno jako puno donirati te ograničenim kapacitetima OCD-ova za planiranje kampanji i prikupljanje sredstava (fundraising).

OCD-i su svjesni potrebe razvoja novih modela prikupljanja sredstava poput umrežavanja u platforme ili crowdfunding kampanje, no zakonski ovo područje još uvijek nije dovoljno jasno i konkretno regulirano što ih priječi da se odluče za takav model. Usprkos tome, u 2017. godini zabilježeno je nekoliko vrlo uspješnih crowdfunding kampanji. Primjerice, neprofitni medij Lupiga.com pokrenuo je u 2017. godini crowdfunding kampanju za svoj opstanak. Kroz spomenutu kampanju, prikupljeno je gotovo dvostruko više od planiranih sredstava potrebnih za godišnje funkcioniranje redakcije.

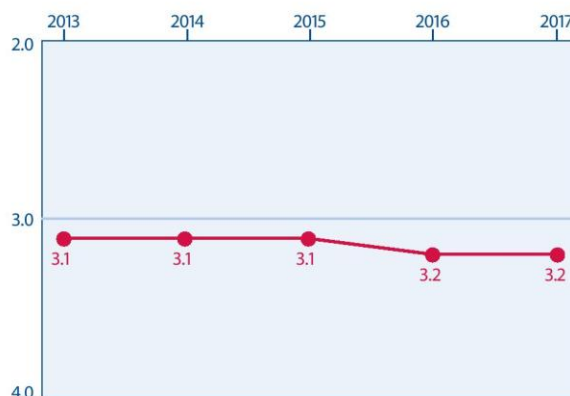
OCD-i ističu kako im nije jasno koje gospodarske djelatnosti smiju obavljati te strahuju od plaćanja poreze na obavljene gospodarskih aktivnosti zbog čega se velika većina ne želi upuštati u to. U javnosti općenito prevladava stav da bi usluge i proizvodi koje OCD-i pružaju trebali biti besplatni. Postoji sve veći interes za socijalno poduzetništvo, ali ovo područje još uvijek nije zakonski regulirano u Hrvatskoj, što sprječava OCD-ove u pokretanju socijalno-poduzetničkih inicijativa. Članske organizacije naplaćuju članarinu.

OCD-i su dužni dostaviti financijske izvještaje i javno objaviti financijske izvještaje kroz Registar udruga koje vodi Ministarstvo financija. Financijske revizije obično se provode samo na zahtjev donatora, uglavnom za veće projekte. Neki OCD-i, koji djeluju uglavnom u većim gradovima, koriste usluge specijaliziranih računovodstvenih tvrtki.

ZAGOVARANJE: 3.2

U 2017. godini OCD-ovi su aktivnije angažirani u zagovaranju u odnosu na 2016. godinu u kojoj OCD-i gotovo da nisu imali priliku zagovarati prema tadašnjoj nestabilnoj i neefikasnoj Vladi. Parlament je 2016. godine u velikoj mjeri zanemarivao uspostavljene procedure za donošenje zakona, često donosivši odluke kroz hitne postupke koji su suzili institucionalni prostor za zagovaranje civilnog društva. Iako su postojali primjeri zakona donesenih bez javnih rasprava, parlament je 2017. godine djelovao na transparentniji način.

Za razliku od 2016. godine kada je Vlada ignorirala Savjet za razvoj civilnog društva, u 2017. godini održano je šest sjednica Savjeta, a Savjet je organizirao i svoje radne skupine. Sastanci su bili jasno strukturirani, s konkretnim prijedlozima za napredak u područjima kao što su pristup Europskom socijalnom fondu, zakonodavno i financijsko okruženje za neprofitne organizacije te Nacionalna strategija stvaranja poticajnog okruženja za razvoj civilnog društva. Prema zadnje dostupnim podacima kojima raspolaže Ured za udruge Vlade Republike Hrvatske, u 2016. godini provedena su ukupno 642 savjetovanja sa zainteresiranom javnošću u postupcima donošenja zakona, drugih propisa i akata što predstavlja porast od 6 % u odnosu na 2015. godinu. Tijekom 2016. godine u postupcima

ZAGOVARANJE U HRVATSKOJ

savjetovanja sa zainteresiranom javnošću sudjelovalo je ukupno 4.105 pravnih i fizičkih osoba koje su dostavile komentare na nacrt zakona, drugog propisa ili akta nadležnom državnim tijelu. Najveći broj podnositelja, njih 3.055 bili su pojedinci. Podnositelji komentara bile su i udruge (248), jedinice lokalne i područne samouprave (241), trgovačka društva (237), ustanove (134), državna tijela (67) te brojne druge pravne osobe.

Portal E-savjetovanje omogućuje pojedincima i OCD-ima komentiranje predloženih zakona i propisa. Državno tijelo koje predlaže zakon ili propis obvezano je u zakonskom roku od 30 dana odgovoriti na svako pitanje ili komentar. U 2017. godini Vlada sve više koristi portal za prikupljanje povratnih informacija o predlošcima zakona, propisa i akata. Prisutan je trend povećane uključenosti građana u teme koje su od općeg interesa, primjerice Obiteljski zakon, Zakon o socijalnoj skrbi i slični.

Nekoliko snažnih civilnih inicijativa obilježilo je 2017. godinu. Inicijativa "Ne daj se, Cetino!" usmjerena je zaustavljanju gradnje termoelektrane na jezeru Peruća. Zagovaračka snaga ove inicijative, koju je potpisalo oko 15.000 ljudi, rezultirala je zaustavljanjem projekta. Još jedna vidljiva i uspješna inicijativa bila je „Savica za park“ u kojoj su građani zagrebačkog kvarta Savica zajednički zaustavili gradnju u parku. Uspjeh ove građanske inicijative u zaštiti zelenih površina replicirao se i na druge zagrebačke kvartove.

Građanska inicijativa „Pokret otoka“ koju čini više od šezdeset inicijativa, udruga, lokalnih samouprava i tvrtki, još je jedan uspješan primjer građanskog zagovaranja. Inicijativa „Pokret otoka“ prosvjedima je tražila da se prijedlog Zakona o koncesijama vrati na treće čitanje te da se javnost uključi u daljnju raspravu, odnosno da se njegovim odredbama otočne lokalne zajednice ne isključuju iz procesa utvrđivanja opravdanosti koncesije, koncesioniranja i nadzora nad koncesijama. Nakon prosvjeda inicijative Vlada je spomenuti Zakon uputila u treće čitanje i povukla ga iz Sabora.

Savez samostalnih sindikata Hrvatske (SSSH), Matica hrvatskih sindikata (MHS) i Mreža mladih Hrvatske (MMH) pokrenuli su inicijativu „Vrijedim više“ kako bi upozorili na loš položaj mladih i problem s kojima se susreću na tržištu rada.

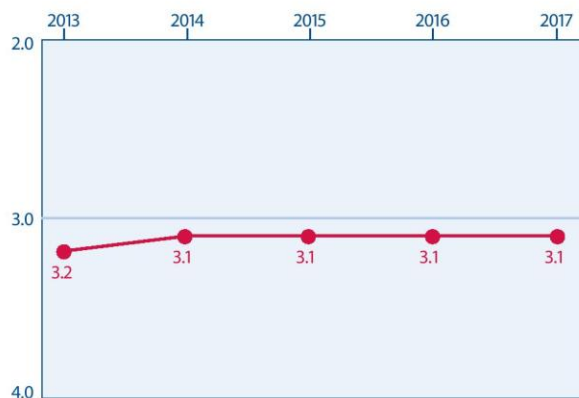
Udruga poreznih obveznika „Lipa“ pozvala je građane da izraze svoje protivljenje uvođenju poreza na nekretnine potpisivanjem peticije. Prikupili su skoro 150.000,00 potpisa, što tu peticiju čini jednom od najuspješnijih građanskih akcija u modernoj Hrvatskoj. Ova uspješna građanska inicijativa rezultirala je odgađanjem donošenja Zakona o porezu na nekretnine.

Većina OCD-a i dalje nije upoznata s konceptom lobiranja, te ne postoji pravni okvir za lobiranje ili registar lobista u Hrvatskoj.

OCD-i razumiju da povoljan pravni i regulatorni okvir može poboljšati njihovu učinkovitost i održivost, no u 2017. godini nije bilo značajnijih zagovaranja promjena koje se donose na institucionalnoj razini.

PRUŽANJE USLUGA: 3.1

OCD-i nastavljaju i u 2017. godini širiti lepezu svojih proizvoda i usluga uključujući mnoge usluge koje ne nudi ni privatni ni javni sektor. U posljednje vrijeme sve se više okreću ranjivim skupinama koje nemaju sustav podrške, primjerice roditeljima zatvorenica, roditeljima s invaliditetom i migrantima. Zbog ograničenja socijalnog ugovaranja usluga, one ostaju i dalje primarno projektno financirane što predstavlja prijetnju njihovoj održivosti.

PRUŽANJE USLUGA U HRVATSKOJ

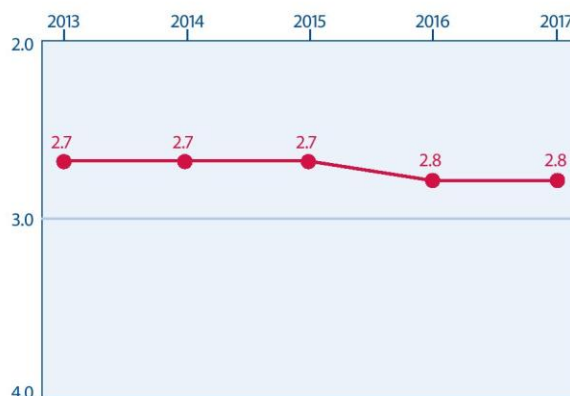
život, ali i kao značajna nadopuna aktivnosti državnih institucija. Osobe s invaliditetom preko svojih udruga intenzivno rade na poboljšavanju svojih životnih uvjeta.

U javnosti općenito prevladava stav da bi usluge i proizvodi koje OCD-i pružaju trebali biti besplatni. Neki OCD-i naplaćuju svoje usluge, ali OCD-i obično nude proizvode kao što su publikacije, radionice, stručne analize, besplatno, na raspolaganje drugim OCD-ima, akademskoj zajednici, crkvama ili vlastima. OCD-i uglavnom nemaju znanja o tržišnim zahtjevima te im nedostaju sposobnosti korištenja različitih načina naplate svojih proizvoda i usluga.

Vlada prepoznaje kvalitetu i važnost usluga koje pružaju OCD-i, priznajući da OCD-i mogu brzo i učinkovito odgovoriti na potrebe zajednice i često pružati jeftiniju uslugu od same države. U tom smislu državna tijela raspisuju natječaje i ugovaraju projektne usluge s OCD-ima.

INFRASTRUKTURA: 2.8

Infrastrukturna podrška OCD sektoru nije se značajno mijenjala u 2017. godini. Regionalni centri podrške, financirani od strane Nacionalne zaklade za razvoj civilnog društva postoje kao sustav podrške još od 2007. godine. Pet regionalnih centara podrške u okviru ovog programa nudi usluge informiranja, savjetovanja i izobrazbe OCD-a na lokalnoj i nacionalnoj razini. Iako sustav generalno dobro funkcionira, postoji sumnja da pet lokalnih centara nije dostatno za čitavu zemlju i da su njihove usluge neujednačene i s obzirom na vrstu i kvalitetu tih usluga. Nacionalna zaklada za razvoj civilnog društva jedina financira rad regionalnih centara podrške koji je bio ugrožen u 2016. godini, uslijed drastičnih smanjenja sredstava dodijeljenih NZRCD-u slijedom čega je 2017. godine najavljeno njihovo gašenje. Naposljetku, rad regionalnih centara nastavlja se u 2018. godini.

INFRASTRUKTURA U HRVATSKOJ

U Hrvatskoj postoji nekoliko inicijativa za razvoj zakladništva i filantropije. Zaklada za ljudska prava i solidarnost "Solidarna" uložila je jedinstven napor u skupljanju sredstava pojedinaca i kompanija za njihove programe koji

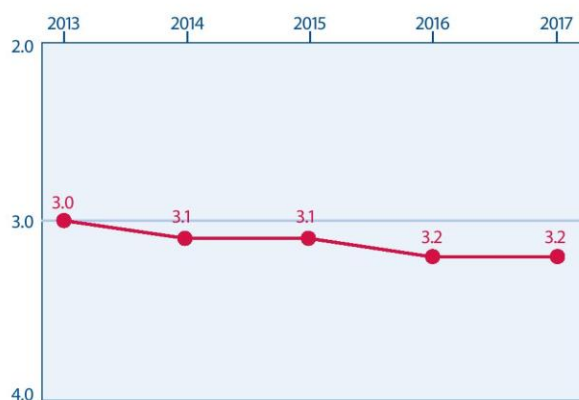
omogućuju fleksibilno, visoko osjetljivo financiranje za zagovaranje odozdo i solidarne akcije, kulturnu produkciju i socijalne inovacije. Regionalni centri ne dodjeljuju programe podrške.

OCD-i u 2017. godini nastavljaju razmjenjivati informacije, promicati svoje interese i zagovarati promjene u društvu na lokalnoj, nacionalnoj i međunarodnoj razini preko različitih mreža, platformi i saveza. Na primjer, Hrvatska mreža za beskućnike, koja uključuje jedanaest formalnih članica i tri suradničke organizacije, unapređuje skrb o beskućnicima, promiče prava beskućnika i sličnih socijalno isključenih skupina građana. Hrvatska mreža za beskućnike u 2017. godini otvorila je Info centar za beskućnike i osobe u riziku od beskućništva. Radi se o prvom centru takvog tipa u Hrvatskoj. GOOD inicijativa je mreža koja okuplja pedeset OCD-a i pet znanstveno-istraživačkih instituta koji se zalaže za sustavno i kvalitetno uvođenje odgoja i obrazovanja za ljudska prava i demokratsko građanstvo u odgojno-obrazovni sustav. U 2017. godini, GOOD inicijativa je organizirala šest simultanih prosvjeda u šest gradova zahtijevajući ostavku ministra obrazovanja i ponavljanje natječaja za voditelja i članove ekspertne radne skupine za kurikularnu reformu. Također, Mreža mladih Hrvatske (MMH) je savez šezdesetčetiri nevladine udruge mladih i za mlade te u Republici Hrvatskoj djeluje kao nacionalna krovna organizacija mladih (eng. National Youth Council) i članica je Europskog foruma mladih. U 2017. godini u MMH imala je zapažene inicijative i akcije usmjerene poboljšavanju položaja mladih na tržištu rada.

Postoje lokalni treneri koji nude poduku o upravljanju OCD-ima. Treninzi o upravljanju OCD-ima još uvijek su uglavnom dostupni u glavnom gradu i većim gradovima. Naprednije specijalizirano obrazovanje u područjima kao što su strateško upravljanje, računovodstvo, financijsko upravljanje, prikupljanje sredstava i menadžment volontera dostupni su uz plaćanje, uglavnom u većim gradovima. Međutim, samo razvijeniji OCD-i imaju dostupna sredstva za takve edukacije. Materijali treninga su uglavnom dostupni na hrvatskom jeziku.

Suradnja i partnerstvo civilnog i gospodarskog sektora nije razvijena. Postoji veliki potencijal razvoja inovacija i održivih promjena kroz uspostavu ove suradnje, ali za sad je zanemarena.

JAVNA SLIKA(IMIDŽ): 3.2

JAVNA SLIKA(IMIDŽ) U HRVATSKOJ

Javna slika sektora nije se bitno mijenjala u 2017. godini. Javnost u Hrvatskoj i dalje ima relativno negativnu percepciju o civilnom društvu. Iako ne postoje podaci iz anketnih istraživanja, Hrvatska je zemlja raširenog nepovjerenja: građani ne vjeruju jedni drugima, ne vjeruju institucijama. OCD-i ističu kako je potrebno ostvariti aktivan dijalog, sustavno odgovarati na neutemeljene kritike te pokazivati koristi i učinke koje proizvodi civilno društvo. Problem je što su za sad podaci o civilnom društvu manjkavi.

Stav prema udrugama u javnosti ovisio je u velikoj mjeri o odnosu vlasti prema njima. Vrlo često se zbog shvaćanja neke inicijative kao kritike sa samih vrhova vlasti oštrim riječima napadalo udruge, iako u nešto manjoj mjeri kroz 2017. nego kroz 2016. godinu. I dalje nerijetko možemo slušati negativne poruke saborskih zastupnika o civilnom

društvu, pogotovo kroz rasprave o radu NZRCD-a. Ipak, u 2017. godini je značajan afirmativan govor premijera o civilnom društvu u Hrvatskoj prigodom otvaranja manifestacije Dana otvorenih vrata udruga.

U dijelu javnosti se unazad dvije godine stalno diže galama o tome kako udruge sjajno žive od novca poreznih obveznika. Tome je značajno doprinijela medijska pozornost i popraćenost dviju afera vezanih za protuzakonito trošenje prikupljenih donacija u svrhu liječenja bolesne djece. Takvi skandali ruše reputaciju i ostatka civilnog društva.

Osim ova dva slučaja, medijski prostor za civilnu društvenu sferu bio je ograničen u 2017. godini. Nekolicina novinara u potpunosti razumije misiju i poslanje civilnog društva, a vrlo malo je onih u poziciji utjecaja na društvenu percepciju. U Hrvatskoj prevladava senzacionalističko novinarstvo i mediji često negativno izvještavaju o civilnom društvu bez konkretnih informacija. Primjerice, tipičan medijski natpis iz 2017. godine glasi: „Neprofitne organizacije u Hrvatskoj na državnim jaslama: Najglasnije kada im je potreban novac.“

U 2017. godini ukinuta je emisija “Hrvatska uživo” na javnoj televiziji, koja je između ostalog informirala javnost o pozitivnim primjerima doprinosa i utjecaja civilnog društva na zajednicu. Međutim, predstavnici OCD-ova pozivani su često na sudjelovanje u televizijsku emisiju “Imam problem” kroz koju im je omogućeno podizanje svijesti javnosti o problemima s njihova područja te zagovaranju njihovih rješenja. Poslovni sektor još uvijek rijetko prepoznaje OCD kao potencijalne partnere, iako postoje slučajevi suradnje organizacija civilnog društva i privatnog sektora koji rade zajedno, za što je primjer Zaklada “Solidarna”.

OCD-i sve više predstavljaju svoje aktivnosti i rezultate svojeg rada. Neke su udruge, uglavnom razvijeniji OCD-i s jakim ljudskim i financijskim resursima, prepoznale važnost PR stručnjaka i investiranja u promociju njihove javne slike na društvenim mrežama. Isto tako, OCD-ovi rade na povećanju transparentnosti, izrađuju godišnje izvještaje dostupne na njihovim internetskim stranicama, a veći OCD-i počeli su javno objavljivati i financijske izvještaje. OCD-i nisu formalno prihvatili Etički kodeks, ali mnogi OCD-ovi slijede načela etičkog ponašanja u poslovanju.

Odricanje od odgovornosti: Navodi u publikaciji održavaju mišljenja panelista i istraživača na projektu te ne održavaju nužno stajališta USAID-a ili FHI 360-a.